

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/91/095/5344	6 november 1991
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 90/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5344, d.d. 6 november 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
90/91

(Afgesloten 061200 NOV 1991)

Kroatië

De strijd in Kroatië heeft zich de afgelopen dagen op een intensief niveau voortgezet. Gevechten werden met name gemeld uit de omgeving van de steden Osijek in Slavonië, Dubrovnik in Dalmatië en Sisak in Banja. Ook vonden schotenwisselingen plaats in de omgeving van de nog altijd door de Kroaten belegerde kazerne van de federale strijdkrachten (JNA) in de Kroatische hoofdstad Zagreb. In zowel de Kroatische als Servische berichtgeving werd nogmaals benadrukt dat de verovering van het Slavonische Vukovar door de JNA op korte termijn wordt verwacht.

Overigens blijven pro-Servische media tevens melding maken van Kroatische aanvallen op Servisch grondgebied. De garnizoensstad Sid en de plaats Apatin, beide gelegen in Vojvodina, het enige Servische gebied dat direct aan Kroatië grenst, zouden vanuit Kroatië onder vuur zijn genomen. Vooralsnog zijn er echter geen concrete aanwijzingen dat de genoemde Kroatische aanvallen inderdaad hebben plaatsgevonden.

Servië

De Servische vertegenwoordigers in het federale parlement hebben bepaald dat de besluiten van dit orgaan rechtsgeldig zijn als ze zijn genomen door een meerderheid van de aanwezige leden. Het parlement kon de afgelopen maanden niet (rechtmatig) functioneren doordat het quorum ontbrak als gevolg van de afwezigheid van de Sloveense, Kroatische en Macedonische afgevaardigden. Door de Servische vertegenwoordigers is nu bepaald dat een quorum niet noodzakelijk is, waarmee zij in feite de lijn volgen van het "Servische blok" in het federale presidium. Overigens staat ook het parlement in de bestuurlijke chaos van Joegoslavië feitelijk machteloos. De Servische stap heeft derhalve voornamelijk symbolische waarde, maar onderstreept nogmaals de overheersende Servische invloed op federaal niveau.

Internationale vredesinspanningen

Milosevic heeft tijdens de gisteren gehouden plenaire zitting van de EG-vredesconferentie de afwijzing van de voorstellen van de EG door het Servische parlement herhaald. In dit parlement bleek eerder overwegend bezwaar te bestaan tegen het feit dat de EG-voorstellen, ook na enkele wijzigingen in de concepttekst die tot doel hadden aan de Servische bezwaren tegemoet te komen, de mogelijkheid open hielden voor onafhankelijkheid van de Joegoslavische republieken die dat wensen, zonder dat de Servische minderheden in Kroatië en Bosnië-Herzegovina zouden kunnen kiezen voor voortzetting van deelname in een federatief Joegoslavisch staatsverband.

Het standpunt van het parlement, waarin de partij van president Milosevic overigens de absolute meerderheid bezit, moet toch ook worden gezien als een nederlaag voor de president. Zoals bekend had Milosevic afgelopen week nog gesteld dat Servië onder bepaalde voorwaarden zou kunnen instemmen met

autonomie voor de Servische minderheden binnen hun huidige republieken. Dit standpunt had scherpe kritiek opgeroepen van extreem-nationalistische zijde.

De afwijzing van de EG-voorstellen in hun huidige vorm brengt voortzetting van de vredesconferentie in grote problemen. Zoals bekend heeft de EG gedreigd met sancties tegen de partijen in het conflict die de EG-voorstellen afwijzen. Tegen deze achtergrond heeft Milosevic gepoogd de deur open te houden voor verdere onderhandelingen door ingrijpende amendementen op het EG-voorstel in te dienen, waardoor de instandhouding van een Joegoslavische federatie op enigerlei wijze mogelijk zou blijven. De conferentieleiding noch de meeste overige deelstaten achtten deze voorstellen echter bespreekbaar.

Voorzitter Carrington heeft verklaard dat hij de EG-ministers van Buitenlandse Zaken, die aanstaande vrijdag bijeen komen voorafgaande aan het NAVO-topoverleg, voorstellen zal doen over sanctiemaatregelen, tenzij Servië voordien alsnog terugkomt op het genoemde standpunt. Hoewel Carrington niet in details trad, gaf hij wel aan dat hij een olieboycot van EG-landen tegen (delen van) Joegoslavië niet zinvol achtte. Wel noemde hij als mogelijkheid dat de EG aan de VN zou voorstellen een dergelijke boycot in te stellen, waardoor óók olieleveranties uit de Sovjet Unie, Roemenië en het Midden-Oosten zouden worden uitgesloten.

Overigens was Carrington pessimistisch over het voortzetten van de conferentie. Hij gaf dan ook aan dat hij aanstaande vrijdag de EG-ministers zal voorstellen de conferentie te verdagen tot de situatie zich in positieve zin zal hebben gewijzigd.

Ook de Sloveense president Kucan stelde dat verder discussiëren onder de huidige omstandigheden zou neerkomen op het legitimeren van geweld. Aangezien Slovenië zich inmiddels als onafhankelijk beschouwt, was overigens wel Kucan, maar niet de Sloveense vertegenwoordiger in het federale presidium in Den Haag present. Kucan drong aan op snelle onderhandelingen over de afwikkeling van de Sloveense afscheiding van Joegoslavië. Hij onderstreepte dat Slovenië nog slechts op economisch terrein bereid is tot samenwerking met de overige deelstaten.

De JNA

Gisteren is gemeld dat het de Joegoslavische mannen in de weerbare leeftijd slechts in uitzonderingsgevallen is toegestaan naar het buitenland te reizen. Macedonische functionarissen hebben gesteld dat deze maatregel verband houdt met de tegenvallende opkomst van reservisten in Servië. Zij hebben overigens bekend gemaakt dat Macedonië niet aan de genoemde maatregel zal meewerken en dat iedereen met een geldig paspoort via Macedonië Joegoslavië kan verlaten. Aangezien op deze wijze kennelijk voor oproep in aanmerking komende, maar onwillige reservisten een uitweg wordt geboden, neemt Macedonië hiermee feitelijk stelling tegen de JNA.

De bevelhebber van het JNA-korps in Banja Luka (Bosnië-Herzegovina), Uzelac, heeft gisteren in een interview gewezen op de ambivalente positie van de JNA in de strijd tegen Kroatië. Hij stelde dat, nu de onderhandelingen in Den Haag niets hebben opgeleverd, de JNA moet kiezen voor een "totale oorlog" met inzet van alle beschikbare middelen, ofwel voor een volledige vrede, die dan vermoedelijk de onafhankelijkheid van Kroatië zou impliceren. Uzelac, die tevens kritiek uitte op federaal minister van Defensie Kadijevic, geeft vermoedelijk zelf de voorkeur aan de eerstgenoemde optie.

In dit verband is vermeldenswaard dat de afgelopen dagen in Belgrado, onder meer door Servische nationalisten en reservisten, is betoogd voor het aftreden van Kadijevic. Het is niet uitgesloten dat Kadijevic op korte termijn inderdaad zal worden vervangen door een voorstander van, een verdere opvoering van de strijd tegen Kroatië.

Dezerzijds bestaat het vermoeden dat Kadijevic de afgelopen maanden steeds meer aan invloed heeft verloren aan de belangrijkste vertegenwoordiger van de Servisch-nationalistische stroming in de JNA-leiding, CGS Adzic. Zeker indien de radicaal-nationalistische groeperingen in Servië verder aan invloed zullen winnen en het EG-vredesproces (daardoor) zou worden verdaagd, is niet uitgesloten dat Adzic inderdaad zelf het ministerschap op zich neemt.

Conclusie/vooruitzicht

De gevechten in Kroatië blijven onverminderd hevig. Door de Servische weigering de EG-vredesvoorstellen te aanvaarden, is een volledige mislukking van het EG-vredesproces zeer waarschijnlijk geworden. Waarschijnlijk zullen de EG-ministers nog deze week besluiten tot tegen Servië gerichte maatregelen. Een verdere intensivering van de strijd in Kroatië ligt in de lijn der verwachtingen.